

Foto: Unsplash, Felco Bohlingk

DUURZAAMHEIDSBELEID

Klimaat

asn impact investors

Inhoud

1 Samenvatting 3
Beschrijving van het beleid 3
Nieuw in deze versie 4
Toekomstige verbeteringen 5
2 Uitwerking van het beleid 6
Relevante wet- en regelgeving 6
Gerelateerde documenten 9
Policy rules 9
3 Toepassing van het beleid 10
Selectie, stemmen, engagement, aanjagen 10
Selectiecriteria klimaat 12
4 Eigen bedrijfsvoering 16
5 Evaluatie 16
Appendix 1: Begrippenlijst 17

ASN IMPACT INVESTORS

ASN Impact Investors is erop gericht dat de beleggingen in de ASN beleggingsfondsen passen in of bijdragen aan een wereld waar mensen veilig en gezond kunnen leven met oog voor de natuur. Nu en in de toekomst. Daartoe toetsen, selecteren en monitoren wij alle bedrijven, projecten en landen op basis van strikte duurzaamheidscriteria op het gebied van klimaat, biodiversiteit, mensenrechten, goed bestuur en dierenwelzijn, gericht op het verlagen van negatieve impact en het verhogen van positieve impact. Daarnaast zetten wij actief aandeelhouderschap in om die wereld sneller dichterbij te brengen. Meer informatie

Versie: 2.0
Datum vaststelling: 25 maart 2024

1 Samenvatting

BESCHRIJVING VAN HET BELEID

Mensenrechten, klimaat en biodiversiteit zijn de pijlers van ons duurzaamheidsbeleid. Samen bestrijken zij bijna alle onderwerpen die van belang zijn bij alles wat wij doen. Onder meer bij de selectie van onze financieringen en beleggingen. We stellen ons daarbij dan ook drie vragen:

- Mensenrechten: hoe beschermen we de rechten van mensen via onze financieringen en beleggingen?
- Klimaat: hoe selecteren we onze financieringen en beleggingen zo, dat ze bijdragen aan een veilig, leefbaar en stabiel klimaat voor mens en natuur?
- Biodiversiteit: hoe dragen we met onze financieringen en beleggingen bij aan een schoon milieu en bescherming van de natuur?

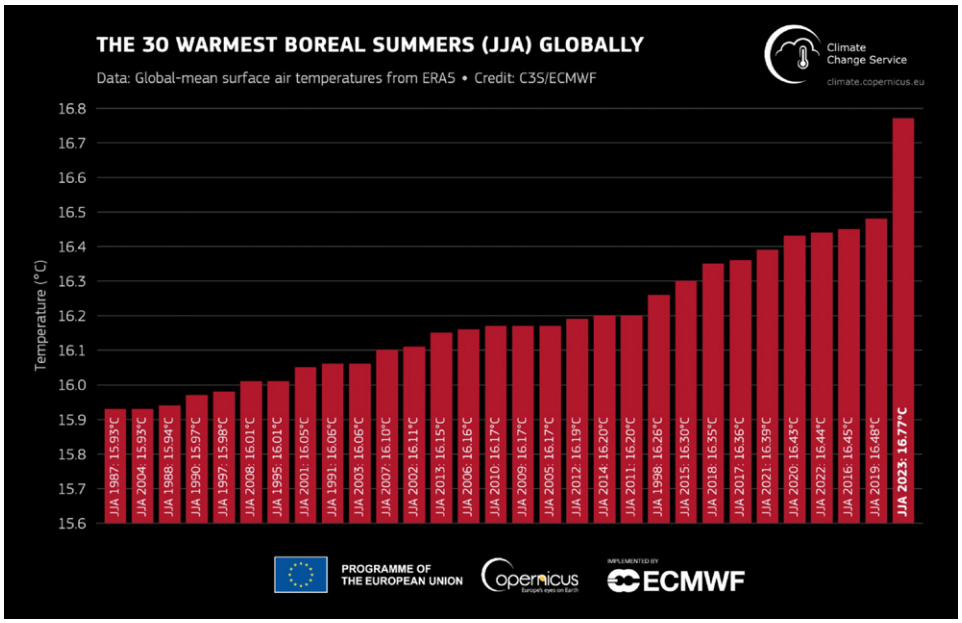
De uitstoot van broeikasgassen, waaronder CO_2, veroorzaakt de huidige, snelle opwarming van de aarde. Als financiële instelling willen wij bijdragen aan vermindering van de uitstoot van broeikasgassen door te investeren in activiteiten die emissies vermijden, alsook in bedrijven met klimaatplannen om hun emissies te verminderen. Daarnaast streven we ernaar activiteiten met hoge CO_2-uitstoot te vermijden door middel van strikte selectiecriteria voor onze beleggingen. Hoe wij dit doen beschrijven wij in dit beleidsstuk.

Klimaatverandering

In de historie van de aarde verandert het klimaat regelmatig[1]. De huidige opwarming van de aarde wordt toegeschreven aan de sterke toename van *broeikasgassen* in de atmosfeer, vooral als gevolg van de verbranding van fossiele brandstoffen.

Wat verstaan wij onder klimaatverandering?

Het klimaat verandert doordat er meer broeikasgassen in de lucht komen. Deze opwarming gaat de laatste decennia steeds sneller. Daardoor is klimaatverandering meer en meer voelbaar. De warmste tien jaren in de geschiedenis van de metingen zijn allemaal na 2010. De laatste tien jaren (2014-2023) zijn tevens de warmste jaren ooit gemeten. Het jaar 2023 was ongeveer 2,9 graden Celsius warmer dan begin vorige eeuw (13,9 graden Celsius)[2]. Alle klimaatrecords werden verbroken; het was het natste en warmste jaar ooit gemeten sinds het begin van alle KNMI-metingen[3]. De verwachting is dat deze trend doorzet.

1 IPCC — Intergovernmental Panel on Climate Change p.8
2 NOAA National Centers for Environmental Information, 2022 Global Climate Report. Climate Change: Global Temperature | NOAA Climate.gov
3 KNMI - 2023: natste en warmste jaar sinds het begin van de metingen

De gevolgen van de opwarming van de aarde worden steeds zichtbaarder en tastbaarder. Wereldwijd neemt het aantal extreme weersfenomenen toe: er zijn meer stormen, zeer zware regens en droogteperioden, het poolijs trekt zich terug, gletsjers verdwijnen, het zeeniveau stijgt en de oceanen verzuren.

Klimaatverandering en mensenrechten

De Verenigde Naties (VN) hebben in 2022 het recht op een schone, gezonde en duurzame leefomgeving als mensenrecht erkend[4]. Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor mensen over de hele wereld. Deze gevolgen variëren: er is sprake van fysieke schade aan huizen (onderdak en beschutting) en infrastructuur, oogsten vallen tegen (honger en ondervoeding), het aantal sterftegevallen (onder meer door hittestress) neemt toe, de mogelijkheden om (buiten) te kunnen werken nemen af (armoede en basisvoorzieningen) en (tropische) ziekten verspreiden zich verder (gezondheid).

Deze negatieve gevolgen nemen in omvang toe. Het meest kwetsbaar hiervoor zijn de regio's waar deze veranderingen zich concentreren en die beperkt zijn in hun aanpassingsmogelijkheden. Dit zijn vooral de armere regio's rond de lagere breedtegraden, terwijl de bewoners van deze regio's historisch gezien het minst hebben bijgedragen aan de klimaatverandering[5].

Doordat levensomstandigheden verslechteren, kan klimaatverandering een bedreiging zijn voor stabiliteit en vrede in de wereld. Overstromingen, langdurige perioden van droogte en andere weersextremen kunnen leiden tot regionale voedselonzekerheid. Dat kan vluchtelingenstromen op gang brengen. Vrede, openbare orde en veiligheid kunnen hierdoor in het gedrang komen in de landen waar de klimaatramp plaatsvindt én in de omringende landen.

Klimaatverandering en mensenrechten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Staten hebben volgens de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens de plicht mensen te beschermen. Dit is duidelijk vastgesteld in de Guiding Principles on Business and Human Rights van de VN. Deze richtlijnen zijn vaak een voorloper van juridisch afdwingbare regels[6].

Klimaatverandering en biodiversiteit

Klimaatverandering vormt tevens een grote bedreiging voor de biodiversiteit en veroorzaakt verdergaande aantasting van ecosystemen. Ecosystemen veranderen door onverwachte gebeurtenissen als lange periodes van droogte, hitte of juist veel neerslag. Plant- en diersoorten kunnen zich vaak niet snel genoeg aanpassen aan deze veranderingen. Klimaatverandering kan zelfs hele ecosystemen verwoesten. Zo verdwijnen bijvoorbeeld koraalriffen doordat de oceanen verzuren als gevolg van de toename van CO_2 in de atmosfeer.

NIEUW IN DEZE VERSIE

Ten opzichte van de vorige versie van het klimaatbeleid is het volgende aangepast:

- het beleid is omgezet naar nieuw format;
- de structuur van het document is gewijzigd;
- het duedilligenceproces van OESO is toegevoegd;
- klimaatadaptatie is toegevoegd;
- klimaat als financieel risico is toegevoegd;
- de toepassing van beleid is aangepast;
- de voorwaarden voor een positieve beoordeling van mijnbouw zijn aangepast.

4 Schone, gezonde en duurzame leefomgeving | Thema's | College voor de Rechten van de Mens (mensenrechten.nl)
5 IPCC, Synthesis Report -summary for policymakers, 2023, blz. 5.
6 https://www.amnesty.nl/wat-we-doen/wat-heeft-amnesty-met-klimaat-te-maken

TOEKOMSTIGE VERBETERINGEN

Deze versie van het klimaatbeleid zal op zijn beurt worden aangepast. Daarbij willen we onder meer aandacht besteden aan:

- klimaatrisico's en adaptatie;
- het mogelijke klimaatlabel waarover nu een discussie speelt dit in te voeren voor woningen.

2 Uitwerking van het beleid

RELEVANTE WET- EN REGELGEVING

Uitgangspunten van ons klimaatbeleid

Hieronder staan de belangrijkste uitgangspunten van onze duurzaamheidscriteria op het gebied van klimaat. We geven de inhoudelijke wetenschappelijke kaders, zetten kort de akkoorden uiteen waaraan wij ons gecommitteerd hebben, en schetsen de processen waarmee we het beleid uitvoeren en waar nodig bijsturen.

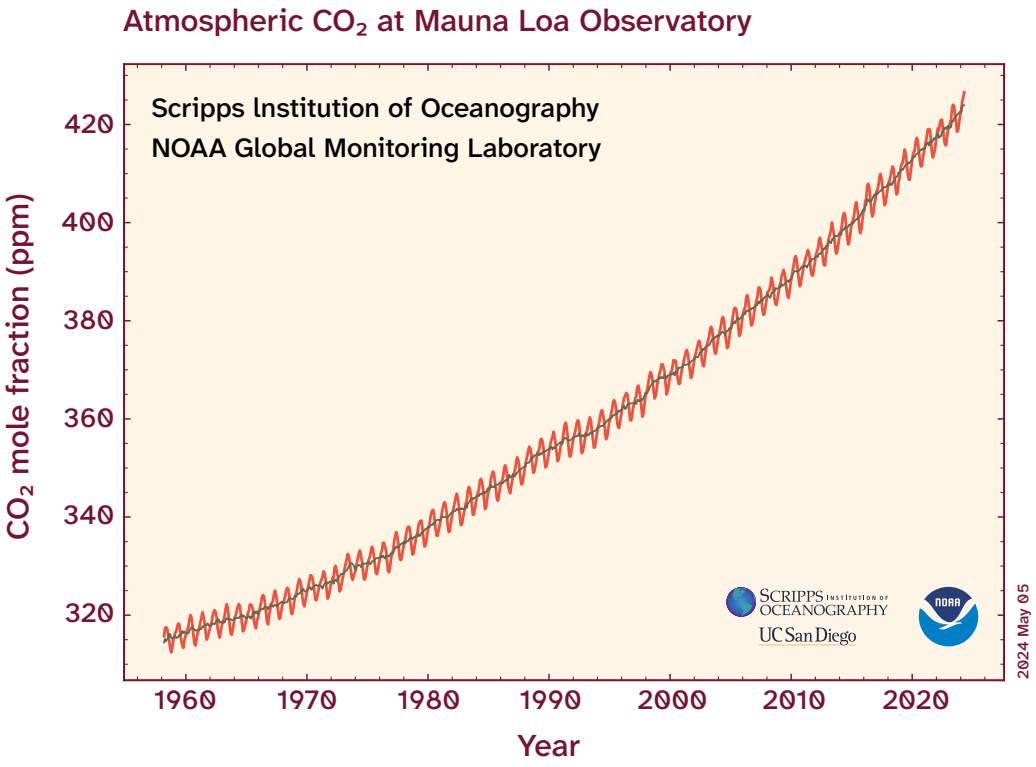
Wetenschappelijke basis

Er is voldoende bewijs dat klimaatverandering is veroorzaakt door toedoen van de mens. Verdere opwarming van de aarde door ons handelen is onvermijdelijk. Het lijkt al niet meer mogelijk het klimaatprobleem volledig op te lossen. Dat is een cruciaal gegeven voor de invulling van ons beleid. Leidend voor ons beleid zijn de rapporten van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de VN.

Huidige stand van zaken

De wereldwijde CO_2-uitstoot neemt ieder jaar sneller toe. De CO_2-concentratie in de atmosfeer is opgelopen van 379 ppm (parts per million) in 2005 tot 421 ppm per medio 2023. Dat is ver boven de natuurlijke bandbreedte van 180 ppm tot 300 ppm van de laatste 650.000 jaar.

CO_2 in de atmosfeer (in PPM)

Bron: NOAA, https://gml.noaa.gov/ccgg/trends/

De mondiale uitstoot van broeikasgassen blijft groeien. Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de CO_2-uitstoot van fossiele brandstoffen toeneemt. Ook de wereldwijde uitstoot van methaan (CH_4), stikstofoxide (N_2O) en fluorhoudende gassen (F-gassen) is gestegen.

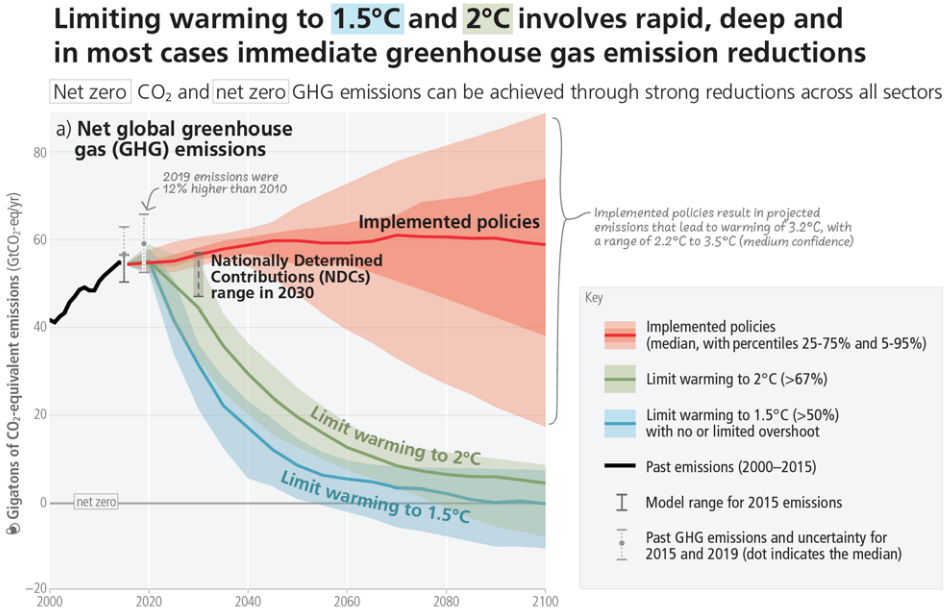
Hoeveel de aarde uiteindelijk zal opwarmen wordt vooral bepaald door het moment waarop de CO_2-uitstoot wordt gestabiliseerd en de snelheid waarmee de uitstoot vervolgens afneemt. Hoe verder weg dit moment ligt, hoe meer CO_2 zich in de atmosfeer verzamelt en des te groter wordt de wereldwijde gemiddelde temperatuurstijging. Dat betekent ook dat hoe eerder de CO_2-uitstoot gaat dalen, des te groter de kans is dat de temperatuurstijging binnen de grens van gevaarlijke klimaatverandering blijft.

Roep om collectieve actie

De toenemende uitstoot van broeikasgassen heeft grote gevolgen. Daarom luiden steeds meer wetenschappers de noodklok. Zij geven aan dat de veilige bovengrens van de opwarming al bij 1,5 graden Celsius bereikt is. De schade bij een temperatuurstijging van 2 graden Celsius of meer is waarschijnlijk veel groter dan eerder werd verondersteld. Het IPCC-rapport uit 2018[7] concludeerde al dat grote voordelen heeft om de wereldwijde temperatuurstijging te beperken tot 1,5 graden Celsius. Het concludeerde ook dat het een verdergaande collectieve ambitie vergt om de doelen van het Akkoord van Parijs te halen.

Het laatste IPCC-rapport (2023) onderstreepte nogmaals de urgentie van grootschalige, wereldwijd gecoördineerde acties. Op basis van de laatste inschattingen zullen de acties die landen momenteel uitvoeren om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, leiden tot een opwarming van 3,2 graden Celsius (binnen een bandbreedte van 2,2 tot 3,5 graden Celsius)[8].

Noodzaak tot actie

Bron: IPCC, Synthesis Report – summary for policymakers, 2023, p.23.

Eind 2019 heeft de Europese Unie de ambitie uitgesproken om in 2050 het eerste Net Zero-continent te zijn. De EU Green Deal[9] beschrijft op hoofdlijnen de aandachtsgebieden om deze ambitie te verwezenlijken.

Akkoorden en ambities

In december 2015 is het Klimaatakkoord gepresenteerd op de 21e bijeenkomst van de Conventie van Partijen bij het Raamwerk van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)) in Parijs. Het Klimaatakkoord van Parijs (ook Akkoord van Parijs of Parijsakkoord) is een internationaal verdrag om de opwarming van de aarde te beteugelen. In het akkoord is

7 https://www.ipcc.ch/2018/10/08/summary-for-policymakers-of-ipcc-special-report-on-global-warming-of-1-5c-approved-by-governments/
8 IPCC, Synthesis Report – summary for policymakers, 2023, blz. 23.
9 https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_nl

de bovengrens van 2 graden Celsius opwarming ten opzichte van het pre-industriële tijdperk voor het eerst in een juridisch instrument vastgelegd. Bovendien is het streven vastgelegd om de opwarming beperkt te houden tot 1,5 graden Celsius[10]. Deze 1,5 graden worden gezien als een relatief veilige grens. Bij een hogere temperatuurstijging raakt de aarde snel nog meer ontwricht, met nadelige gevolgen voor ecosystemen en samenlevingen wereldwijd.

Het verdrag vereist van lidstaten dat zij nationale klimaatplannen (Nationally Determined Contributions – NDC's) opstellen waarbij het ambitieniveau van ieder nieuw plan moet toenemen. Bovendien is in het verdrag opgenomen dat welvarende landen verplicht zijn om ontwikkelingslanden (ook financieel) te steunen bij het terugbrengen van hun uitstoot en verzachting van de gevolgen van klimaatverandering.

De Nederlandse ambitie en concrete invulling van het Akkoord van Parijs werden in 2019 vastgelegd in het Nederlandse Klimaatakkoord. Het centrale doel van dit akkoord is de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met 55% terug te dringen ten opzichte van 1990[11]. Het Klimaatakkoord is per 4 november 2022 opgeheven en overgegaan in een beleidsprogramma dat een centrale positie heeft in het kabinetsbeleid.

Beperking van de opwarming van de aarde tot 1,5 graden betekent grofweg dat er in 2030 55% minder uitstoot van CO_2-equivalenten (CO_2e) moet zijn, en netto nul uitstoot in 2050. Overheden wereldwijd werken deze doelstelling binnen hun mandaat verder uit. Zo heeft Europa een Fit-for-55-pakket met wet- en regelgeving. Nederland heeft het Klimaatakkoord met doelstellingen per sector.

De specifieke bijdrage van de Nederlandse financiële sector aan het Klimaatakkoord is vastgelegd in het *Klimaatcommitment financiële sector*. Dit commitment is mede tot stand gekomen naar aanleiding van de Spitsbergen Ambitie[12] en de Dutch Carbon Pledge, waarvan ASN Bank een belangrijk initiatiefnemer en voortrekker was. In het commitment hebben de deelnemende financiële instellingen zich tot het volgende gecommitteerd[13]:

1. De betrokken partijen nemen deel aan de financiering van de energietransitie en aanvaarden hiertoe een inspanningsverplichting binnen de kaders van wet- en regelgeving en hun risico-rendements-doelstellingen.
2. De partijen ondernemen actie om van hun relevante financieringen en beleggingen het CO_2-gehalte te meten. Vanaf het boekjaar 2020 rapporteren zij daarover publiekelijk.
3. Uiterlijk in 2022 maken de partijen hun actieplannen inclusief reductiedoelstellingen voor 2030 bekend. De partijen zullen toelichten welke acties zij nemen om bij te dragen aan het Akkoord van Parijs.
4. Dit commitment maakt integraal onderdeel uit van het Akkoord van Parijs. Partijen organiseren een jaarlijks overleg met alle betrokkenen over de voortgang van de uitvoering van de afspraken.

Due diligence-proces van de OESO

Om ons beleid te ontwikkelen en implementeren gebruiken wij het duediligenceproces van de OESO. De OESO-richtlijnen zijn in de jaren zeventig voor het eerst geformuleerd. Ze bevatten thema's als milieu, anti-corruptie en belastingen. Ze geven richting aan bedrijven die internationaal zakendoen in landen waar deze thema's niet altijd in wetten verankerd zijn. Uit deze internationale richtlijnen volgt dat wij due diligence toepassen. Due diligence is in dit kader een doorlopend proces waarbij bedrijven daadwerkelijke of potentiële negatieve gevolgen op het gebied van goed bestuur, mens, dier en milieu in kaart brengen om deze daadwerkelijke of potentiële negatieve gevolgen vervolgens te stoppen, te voorkomen of te beperken. Omdat het een doorlopend proces is, is het gericht op continue verbetering.

Het due diligence-proces dat de OESO voorschrijft, bestaat uit zes stappen. Wij passen deze stappen toe en beschrijven hieronder hoe wij daar invulling aan geven op het gebied van klimaat.

10 http://unfccc.int/paris_agreement/items/9485.php
11 https://www.klimaatakkoord.nl/
12 https://www.nvb.nl/nieuws/spitsbergen-ambitie-sluit-aan-bij-inzet-banken-voor-klimaatakkoord/
13 Over het Klimaatcommitment - Klimaatcommitment

Due diligence-process OESO

Bron: OECD, OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct, 2018.

GERELATEERDE DOCUMENTEN

Type	Titel
SSP	Wonen
SSP	Duurzame energie

POLICY RULES

In de IPCC-rapporten worden maatregelen genoemd waarbij deze synergie kan optreden, bijvoorbeeld door bosbouw. Bossen zorgen voor een natuurlijke opslag van koolstof (mitigatie) en houden water vast (adaptatie).

3 Toepassing van het beleid

Hieronder lees je hoe wij in de praktijk onze bijdrage leveren aan het tegengaan van klimaatverandering.

SELECTIE, STEMMEN, ENGAGEMENT, AANJAGEN

Selectie van landen

Bij de toetsing van landen toetsen wij op hun commitment aan het Akkoord van Parijs. Landen worden uitgesloten als zij niet actief klimaatverandering terugdringen. We toetsen landen ook op de uitstoot van broeikasgassen per inwoner en het aandeel duurzaam opgewekte elektriciteit op de totale hoeveelheid opgewekte elektriciteit.

Selectie van ondernemingen

Wij sluiten investeringen uit in bedrijven die activiteiten hebben op het gebied van de exploratie en raffinage van fossiele brandstoffen. Wij mijden daarnaast de financiering van en beleggingen in activiteiten die veel bijdragen aan de uitstoot van broeikasgassen. Wij investeren juist wel in activiteiten die weinig broeikasgassen uitstoten. Dit leggen wij verder uit in het deel over selectiecriteria.

Wij verwachten dat bedrijven beleid hebben om hun impact op het klimaat en de biodiversiteit te verminderen en de risico's te beheersen. Ook toetsen wij of zij mitigerende maatregelen nemen, welke kwaliteit deze hebben en of er sprake is van controverses.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

We hebben stemrecht op de aandeelhoudersvergaderingen van de bedrijven waarin onze beleggingsfondsen beleggen. Wij maken gebruik van dit recht om bedrijven aan te zetten tot duurzamer beleid en duurzamere praktijken. Wij oefenen ons stemrecht uit op basis van onze missie en onze duurzaamheidscriteria. De uitgangspunten zijn vastgelegd in het duurzame stembeleid van ASN Impact Investors.

Wij hebben specifieke uitgangspunten ten aanzien van klimaat opgenomen in ons stembeleid. Wij letten bij nieuwe bestuurders en commissarissen onder andere op hun vaardigheden op het gebied van klimaat. Ook kijken we of er in jaarverslagen voldoende aandacht wordt besteed aan het klimaat. Bij onderwerpen als reorganisaties, herstructureringen, acquisities en overnames wegen wij de impact op het klimaat mee.

Als bedrijven geen ambitieuze klimaatdoelstellingen hebben, stemmen wij als volgt. Wij stemmen voor het jaarverslag, de jaarrekening en de accountantsverklaring als:
1. De onderneming een klimaatdoelstelling heeft gesteld;

Wij stemmen voor een tijdsgebonden klimaatdoelstelling die in lijn is met het Akkoord van Parijs op basis van maximaal 1,5 graden temperatuurstijging. De klimaatdoelstelling bevat tussentijdse kwantitatieve doelen om emissies te verminderen voor emissies in scope 1 en, 2. Verder licht de onderneming toe hoe de middelen, de bedrijfsvoering en de strategie aansluiten op de klimaatdoelstelling. We houden het bestuur van de onderneming ervoor verantwoordelijk dat het een klimaatdoelstelling bepaalt en daaraan geloofwaardige actieplannen en rapportages koppelt. Wij stemmen voor het bestuur als:
1. De onderneming een klimaatdoelstelling heeft gesteld in combinatie met een geloofwaardig klimaatactieplan.

Wij stemmen voor inkoop van eigen aandelen die overeenkomen met best practices in de markt, tenzij:
1. De onderneming geen klimaatdoelstelling en klimaatactieplan heeft.

Engagement met ondernemingen

Wij voeren een dialoog met bedrijven en instellingen met als doel hen bewuster te maken van hun duurzaamheidsprestaties en hen aan te sporen deze te verbeteren. Wij besluiten tot engagement in de volgende gevallen:

1. Het bedrijf is in het beleggingsuniversum opgenomen, maar bij heronderzoek blijkt dat het beleid niet meer voldoet aan onze duurzaamheidscriteria. De activiteiten van het bedrijf zijn nog steeds in lijn met onze criteria; het is dus niet actief in activiteiten die wij uitsluiten of vermijden. We handhaven het bedrijf in het beleggingsuniversum, maar starten engagement.
2. Er is een misstand geconstateerd waaruit blijkt dat het bedrijf niet meer voldoet aan onze duurzaamheidscriteria.
3. We spreken bedrijven aan op hun bijdrage aan de voortgang van de duurzame beleggingsdoelstellingen van onze aandelenfondsen.

In 2022 zijn we gestart met onze nieuwe engagementstrategie op het gebied van klimaat en biodiversiteit. Omdat beide onderwerpen nauw met elkaar verbonden zijn, combineren we ze voortaan in ons engagement. We hebben alle bedrijven die ASN Impact Investors heeft goedgekeurd, geïnformeerd over de klimaatcrisis en de crisis die het verlies van biodiversiteit veroorzaakt. Ook hebben we de bedrijven geïnformeerd over waar volgens onze analyse de negatieve impact vooral wordt veroorzaakt.

Ons engagement is vooral gefocust op informeren, bewustwording, agenderen en de voortgang monitoren. Daarnaast stimuleren we bedrijven om transparanter te worden door doelen en data te meten en rapporteren. In de volgende fase gaan we bedrijven selecteren waarmee we een intensiever engagementtraject gaan starten. Dit zijn met een relatief grote negatieve impact op het klimaat en de biodiversiteit.

Engagement met beleidsmakers

In lijn met onze strategie brengen wij de urgentie van het klimaatprobleem stelselmatig onder de aandacht van beleidsmakers. Het klimaatprobleem is een systeemprobleem en dat vraagt om handelend optreden van bestuurders van overheidsorganen.

Onze rol als aanjager van duurzaamheid

Wij zien onszelf als een inspirator, verbinder en aanjager voor de financiële sector op het gebied van klimaatbeleid. Dat brengen wij in de praktijk door doelen te stellen, de klimaatimpact van onze investeringen te meten en ons klimaatbeleid steeds verder aan te scherpen. Dat heeft tot nu toe geleid tot de volgende beslissingen en activiteiten:

- Bij de oprichting van het ASN Aandelenfonds in 1993 besloten wij om niet te beleggen in fossiele brandstoffen.
- In 2007 publiceerden wij als eerste financiële instelling ter wereld de carbon footprint van een beleggingsfonds.
- Tijdens de klimaattop in Parijs in 2015 namen wij het initiatief tot de oprichting van het Partnership Carbon Accounting Financials (PCAF)[14]. Dit initiatief is inmiddels uitgegroeid tot een internationaal partnerschap met een internationale standaard waarmee financiële instellingen hun klimaatimpact kunnen.
- In 2018 namen wij mede het initiatief tot de Spitsbergen Ambitie voor de Nederlandse financiële sector. Deze ambitie is een belangrijke stap gebleken op weg naar het Klimaatcommitment[15] van de financiële sector bij het Nederlandse Klimaatakkoord.
- In 2022 lieten we onderzoeken welke gevolgen het heeft als we projecten financieren die CO_2 uit de atmosfeer halen op een natuurlijke wijze[16]. Het onderzoek beoordeelde zowel de CO_2-opnamecapaciteit, als ook naar de gevolgen voor het risico en rendement van de financieringen. Wij zoeken transities die dichtbij ons staan en waarvan wij verwachten dat wij als aanjager het verschil kunnen maken en een

14 https://www.rtlnieuws.nl/geld-en-werk/artikel/839476/financiele-instellingen-richten-klimaatmeetlat-op
15 https://www.duurzaambedrijfsleven.nl/finance/31943/klimaatakkoord-financiele-sector
16 Rapport ism natuurverdubbelaars https://www.natuurverdubbelaars.nl/

aantoonbare bijdrage kunnen leveren. De komende tijd richten wij ons op transitie in de bouw: van cement naar kruislaaghout.
- In 2022 publiceerde ASN Impact Investors haar klimaatactieplan.

SELECTIECRITERIA KLIMAAT

Wij gebruiken klimaatcriteria in ons duurzaamheidsonderzoek. Op basis hiervan bepalen wij (in) welke landen, ondernemingen, instellingen of projecten wij financieren of beleggen. In dit hoofdstuk beschrijven wij de voorwaarden voor een positieve of negatieve beoordeling.

Voorwaarden voor positieve beoordeling

Activiteiten in het kader van mitigatie

In het kader van mitigatie investeren wij in activiteiten die ertoe bijdragen dat een net zero-samenleving wordt bereikt. Hierbij speelt energie-efficiëntie een belangrijke rol. Wij zien energie-efficiëntie als de meest kosteneffectieve manier om de uitstoot van broeikasgassen te beperken. Wij selecteren daarom in de eerste plaats investeringen die relatief weinig bijdragen aan de uitstoot van broeikasgassen. Daarnaast investeren wij in energiebesparende technieken zoals isolatie, warmtepompen en warmte-koudeopslag. In ons jaarverslag lees je hoeveel wij jaarlijks bijdragen aan vermindering van CO_2-uitstoot en aan de energietransitie.

De opwekking van duurzame energie is een belangrijk middel om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. Verschillende vormen van duurzame-energieopwekking komen voor investering in aanmerking, zoals zonne-energie, windenergie, aardwarmte, warmtepompen, waterkracht en getijdenenergie. Onder voorwaarden geldt dat ook voor biomassa. Zie voor ons uitgebreide beleid het beleidsstuk SSP Duurzame Energie.

Activiteiten in het kader van adaptatie

Het ASN Milieu & Waterfonds richt zich op klimaatadaptatie door te focussen op de ontwikkeling, productie en verkoop van technologieën en systemen die milieuproblemen helpen oplossen.

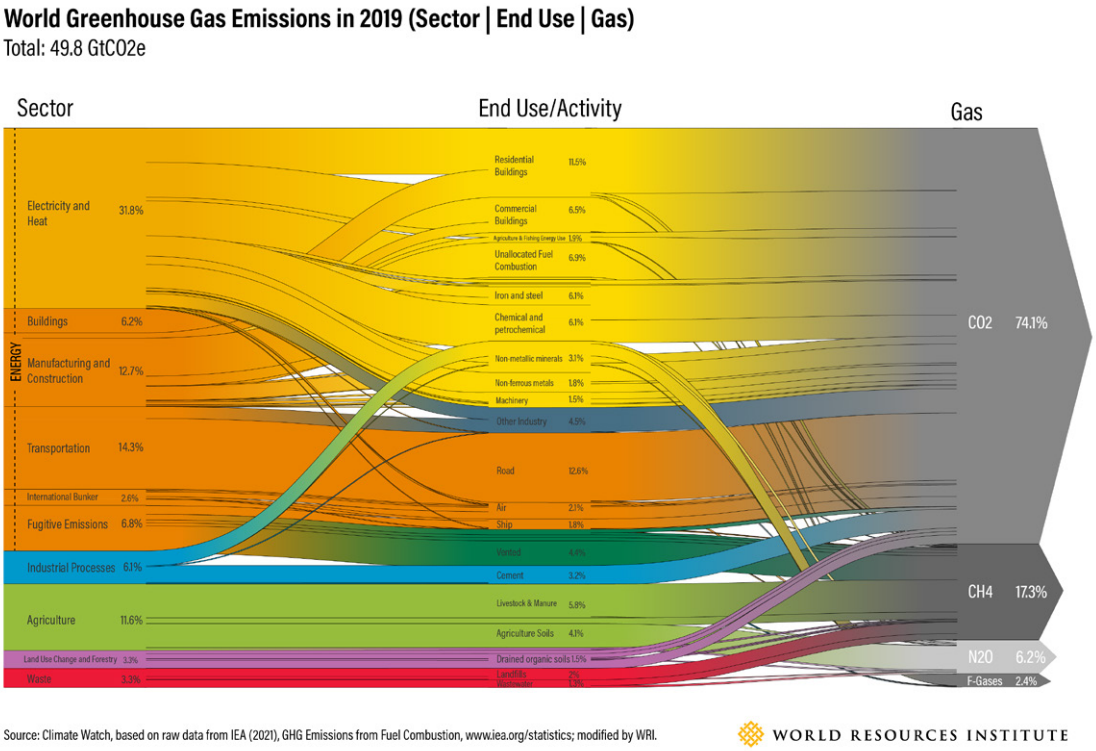
Voorwaarden voor negatieve beoordeling

Uit te sluiten activiteiten

Wij financieren geen activiteiten die direct en indirect veel broeikasgassen uitstoten, en beleggen hier evenmin in.

Wij hebben deze activiteiten onderverdeeld in:
1. de productie van elektriciteit en warmte die veel emissies van broeikasgassen veroorzaakt;
2. activiteiten die in het productieproces veel emissies van broeikasgassen veroorzaken;
3. producten die in de gebruiksfase veel emissies van broeikasgassen veroorzaken.

Wereldwijde broeikasgasemissies

Bron: https://files.wri.org/d8/s3fs-public/2022-06/world-ghg-emissions-2019.png

Ad 1: De productie van elektriciteit of warmte die veel emissies van broeikasgassen veroorzaakt

De productie van elektriciteit en warmte veroorzaakt de grootste uitstoot van broeikasgassen. Wij verstrekken geen leningen aan en beleggen niet in de productie van elektriciteit en warmte die direct en indirect veel broeikasgassen uitstoot en veel andere ongewenste neveneffecten heeft.

Bruinkool, steenkool, schaliegas en (teerzand)olie

Elektriciteits- en warmteproductie op basis van bruinkool, steenkool, schaliegas en (teerzand)olie leidt tot de grootste uitstoot van broeikasgassen per opgewekte hoeveelheid energie. Deze uitstoot kan worden teruggebracht door de efficiëntie te verbeteren. Voor ons is dat echter niet voldoende. ‘Schone kolencentrales’ bestaan volgens ons niet, ook niet wanneer de CO_2 wordt opgevangen in bijvoorbeeld gasvelden (CCS: Carbon Capture and Storage).

Aardgas

Wij sluiten elektriciteits- en warmteproductie door middel van aardgas uit. Toch is deze vorm van elektriciteitsopwekking vanuit klimaatoogpunt duidelijk beter dan die uit andere fossiele bronnen doordat de uitstoot van broeikasgassen aanzienlijk kleiner is. Niet alleen de verbranding van aardgas leidt echter tot uitstoot, ook de winning van aardgas veroorzaakt emissie van broeikasgassen in de vorm van methaan. Wij zien de relatieve voordelen van aardgas, maar kiezen ervoor te investeren in aanzienlijk duurzamere bronnen als wind en zon, die per geïnvesteerde euro meer klimaatwinst opleveren.

Biobrandstoffen

Wij beleggen in en financieren op beperkte schaal biobrandstoffen. Biobrandstoffen worden gebruikt om stroom of warmte op te wekken, of om biodiesel en biobenzine te produceren. Er zijn veel materialen die als basis voor biobrandstof kunnen dienen, waaronder mais, gras, stro, mest en hout. Zij dragen niet in gelijke mate bij aan de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Bovendien hebben ze elk een andere negatieve uitwerking op de biodiversiteit.

Biobrandstoffen op basis van landbouwgewassen ofwel biobrandstoffen van de eerste generatie kunnen de CO_2-uitstoot hoogstens met de helft verminderen in de gehele productieketen.
Vanwege de duurzaamheidsrisico's en de mogelijke concurrentie met onze voedselvoorziening sluiten wij investeringen in dit type biobrandstoffen uit. Ook de inzet van hout als biobrandstof kan naar ons idee alleen beperkt en onder strikte randvoorwaarden plaatsvinden. Voor een uitwerking van die voorwaarden zie het SSP Duurzame Energie.

Ad 2: Activiteiten die in het productieproces veel emissies van broeikasgassen veroorzaken

Activiteiten die veel broeikasgassen uitstoten zijn onder meer mijnbouw, de winning en productie van bruinkool, steenkool, (teerzand)olie en (schalie)gas, basischemie (waaronder petrochemie), basismetaal en de productie van cement.

Winning en productie van bruinkolen, kolen, (schalie)gas en (teerzand)olie
Wij investeren niet in de exploratie, productie en raffinage van fossiele grondstoffen. De winning en productie van bruinkool, steenkool, gas en olie levert een forse bijdrage aan de uitstoot van broeikasgassen. Schaliegas en teerzanden zijn zogenaamde niet-conventionele bronnen van fossiele energie. Zij dragen niet alleen sterk bij aan de uitstoot van broeikasgassen, maar veroorzaken vooral bij de winning nieuwe duurzaamheidsrisico's voor mens en milieu.

Mijnbouw
Wij sluiten investeringen uit in mijnbouwbedrijven of mijnbouwactiviteiten die betrokken zijn bij het winnen van niet-hernieuwbare primaire grondstoffen. Deze bedrijven zijn over het algemeen grootverbruikers van fossiele brandstoffen. Daarnaast veroorzaakt de sector vaak andere, grote milieuproblemen. Ook leiden hun activiteiten geregeld tot ernstige schendingen van mensenrechten.

In uitzonderlijke gevallen kunnen we echter beleggen in mijnbouwbedrijven zoals voor de winning van grondstoffen die essentieel zijn voor verduurzaming. Deze bedrijven moeten koploper zijn en voldoen aan al onze criteria op het gebied van mensenrechten, klimaat en biodiversiteit. In de praktijk zijn we dergelijke mijnbouwbedrijven nog niet tegengekomen. Een voorbeeld van een dergelijke mijn zou een zoutmijn kunnen zijn.

Basischemie (waaronder petrochemie) en basismetaal
Wij mijden de sector basismetaal en -chemie, zolang die voornamelijk gebruikmaakt van fossiele energiebronnen en daardoor verantwoordelijk is voor een omvangrijke uitstoot van broeikasgassen (en andere schadelijke stoffen). Deze sector omvat bedrijven die van aardolie de bulkstoffen voor de chemische sector maken, zoals ethyleen en polymeren. Voor een uitwerking van die voorwaarden zie het SSP Plastic.

Cementproductie
Wij mijden bedrijven die cement produceren, omdat dit gepaard gaat met hoge emissies van broeikasgassen en aantasting van ecosystemen.

Ontbossing
Wij beleggen niet in bedrijven die betrokken zijn bij ontbossing. Bij ontbossing wordt op grote schaal oerbos, tropisch regenwoud of mangrovebos gekapt of verbrand. Dat heeft grote invloed op het klimaat. Dit geldt ook voor de ontginning van veen.

Als bomen en planten groeien, nemen ze CO_2 op uit de lucht. Bossen met een hoog koolstofgehalte, oftewel High Carbon Stocks (HCS), kunnen veel CO_2 opnemen en vasthouden. Daarnaast vormen bossen een waterbuffer waardoor ze het grondwaterpeil in stand houden. Ook beschermen ze de bodem tegen erosie en temperen ze temperatuurverschillen.

Het verlies van bossen leidt tot woestijnvorming. Bossen worden legaal en illegaal gekapt voor de verkoop van hout, maar ook voor mijn-, gas- en oliewinning, aanleg van infrastructuur en voor de aanleg van palmolieplantages, sojateelt en veeteelt.

Ad 3: Producten die in de gebruiksfase veel emissies van broeikasgassen veroorzaken

Hieronder vallen vaak activiteiten die een specifieke beoordeling vragen. Er is een ontwikkeling gaande dat er meer klimaatvriendelijke oplossingen worden geproduceerd. Ook kan er een relatieve klimaatwinst worden geboekt door andere middelen in te zetten. Bijvoorbeeld: openbaar vervoer met fossiele brandstoffen is beter dan wanneer dezelfde hoeveelheid mensen per individuele auto wordt vervoerd.

Transport

De productie van verbrandingsmotoren past niet in onze visie op een duurzame samenleving zonder gebruik van fossiele brandstoffen. Wij sluiten de toepassing van de brandstofmotor in bijvoorbeeld bussen voor openbaar vervoer echter niet uit. We beoordelen specifieke gevallen. Zie voor een uitgebreidere toelichting hierop de SSP Transport en Mobiliteit.

Landbouw en veeteelt

Vanuit klimaatperspectief heeft deze sector veel nadelen, zoals ontbossing voor veeteelt of voor soja- en/of palmolieplantages, verlagen van het waterpeil in veengebieden, de lange aanvoerketens en de methaanuitstoot van runderen. Er zijn er echter ook steeds meer initiatieven die deze effecten weten te vermijden, zoals regeneratieve landbouw. Daarom beoordelen we deze investeringsmogelijkheden op individuele basis. Zie voor een meer uitgebreide toelichting ons SP Biodiversiteitsbeleid en SSP Landbouwbeleid.

4 Eigen bedrijfsvoering

Onze grootste impact wordt veroorzaakt door de financieringen en beleggingen doen wij doen. De impact van onze bedrijfsvoering is slechts een fractie van onze totale CO_2-uitstoot. Vanzelfsprekend willen we de negatieve impact van onze eigen bedrijfsvoering ook minimaliseren. De eigen bedrijfsvoering van ASN Impact Investors valt onder de eigen bedrijfsvoering van ASN Bank N.V. Zie daarom het meest recente jaarverslag van ASN Bank N.V. voor de inspanningen op klimaat van de eigen bedrijfsvoering.

5 Evaluatie

Dit beleid is geldig totdat een nieuwe versie wordt goedgekeurd of tot het beleid wordt uitgefaseerd. Dit beleid wordt periodiek geëvalueerd om te beoordelen of het nog in overeenstemming is met organisatorische veranderingen en of het nog voldoet aan actuele wet- en regelgeving. Het kan dienovereenkomstig worden aangepast. Materiële wijzigingen of aanvullingen van dit beleid moeten worden goedgekeurd door het goedkeurend gremium en worden van kracht vanaf de datum van definitieve goedkeuring.

De Policy Manager zorgt voor adequate kennisgeving van bijgewerkte beleidsversies aan de belanghebbenden.

Appendix 1: Begrippenlijst

Broeikasgassen
Er zijn zeven gassen geclassificeerd in het Kyoto Protocol als broeikasgas. Zij moeten worden opgenomen in de nationale tellingen volgens het United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC). Dit zijn kooldioxide (CO_2), methaan (CH_4), stikstofoxide (N_2O), fluorkoolwaterstoffen (HFC's), perfluorwaterstoffen (PFC's), zwavelhexafluoride (SF_6), en stikstoftrifluoride (NF_3). Ieder gas heeft een andere bijdrage aan de opwarming van de aarde.

Carbon Capture and Storage (CCS)
CO_2 wordt afgevangen bij industriële processen en bij energiecentrales die produceren door gebruik te maken van fossiele brandstoffen. Vervolgens wordt de CO_2 opgeslagen in diepe, sedimentaire geologische formaties, in uitgeputte olie- en gasvelden of via geavanceerde olieterugwintechnieken die zo zijn aangepast dat langetermijnopslag is verzekerd.

CO_2 (koolstofdioxide)
Een broeikasgas dat vooral wordt geproduceerd door de verbranding van fossiele brandstoffen en dat bijdraagt aan klimaatverandering.

CO_2e
CO_2e staat voor CO_2-equivalent. Door de uitstoot van andere broeikasgassen te berekenen als equivalenten van CO_2 kunnen de gevolgen van verschillende broeikasgassen worden vergeleken. Deze manier van berekenen is ontwikkeld door het United Nations Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC).

Due diligence
Analyse van een organisatie op het gebied van onder andere economische, juridische, fiscale en financiële aspecten.

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)
United Nations' Intergovernmental Panel on Climate Change, oftewel de Intergouvernementele Werkgroep inzake Klimaatverandering van de Verenigde Naties. Deze organisatie is opgericht om de risico's van klimaatverandering op wetenschappelijke basis te beoordelen.

Klimaatakkoord
Het Nederlandse Klimaatakkoord is een pakket aan maatregelen en overeenkomsten tussen bedrijven, maatschappelijke organisaties en Nederlandse overheden om samen de broeikasgasuitstoot in Nederland te halveren in 2030 ten opzichte van 1990.

Klimaatcommitment (Nederlandse financiële sector)
In 2019 hebben ongeveer vijftig Nederlandse banken, verzekeringsmaatschappijen, pensioenfondsen en vermogensbeheerders zich verbonden om bij te dragen aan de realisatie van het Akkoord van Parijs en het Nederlandse Klimaatakkoord. Het commitment betekent dat de deelnemende financiële instellingen vanaf 2020 verplicht rapporteren over de gevolgen op het klimaat van hun financieringen en beleggingen.
Zij kwamen tevens overeen dat ze uiterlijk voor eind 2022 een actieplan gereed hadden waarin zij aangeven hoe zij de gevolgen van hun activiteiten op het klimaat verkleinen.

Klimaatactieplan
Circa vijftig Nederlandse financiële instellingen hebben eind 2022 individueel hun klimaatactieplan gepubliceerd. Hierin hebben zij aangegeven hoe ze streven naar reductie van de uitstoot van broeikasgassen.

Klimaatneutraal
Uitgestoten CO_2e-emissies zijn gelijk aan vermeden of opgeslagen CO_2e-emissies.

Methodiek voor de berekening van klimaatwinst- en verlies
Een methodiek waarmee we jaarlijks onze klimaatwinst-en-verliesrekening opstellen. We rekenen alle CO_2-uitstoot van onze investeringen uit. Vervolgens zetten we aan de winstkant van de balans de investeringen die CO_2-uitstoot vermijden, zoals windmolens, zonneparken en warmte-koudeopslag. Aan de verlieskant komen de investeringen die CO_2 uitstoten, bijvoorbeeld woninghypotheken en leningen aan bedrijven. Als beide kanten in balans zijn – de CO_2-winst is dan gelijk aan het CO_2-verlies – zijn onze activiteiten klimaatneutraal.

Mitigatie hiërarchie
De gevolgen van menselijk handelen voor het klimaat kunnen in vier stappen worden beëindigd:
1. beëindig de activiteiten die uitstoot veroorzaken;
2. verminder de uitstoot van broeikasgassen (door efficiencyverbeteringen);
3. vervang energie uit fossiele brandstoffen door energie uit hernieuwbare bronnen;
4. compenseer de resterende uitstoot door CO_2 uit de atmosfeer te nemen.

Net zero
Net zero betekent dat de uitstoot van broeikasgassen zoveel mogelijk wordt gereduceerd, terwijl de resterende uitstoot uit de atmosfeer wordt gehaald (bijvoorbeeld door bossen of oceanen).

Het Akkoord van Parijs
Het Akkoord van Parijs is een juridisch bindend, internationaal verdrag over klimaatverandering. Het is ondertekend door 196 landen tijdens de United Nations Conference of Parties 21 (COP21) in Parijs op 12 december 2015. Het is van kracht geworden op 4 november 2016. Het verdrag heeft het doel om de opwarming van de aarde ten opzichte van het pre-industriële niveau te beperken tot ruim onder 2 graden Celsius, en bij voorkeur tot 1,5 graden Celsius. Om deze temperatuurdoelstelling voor de lange termijn te behalen, streven de deelnemende landen ernaar dat zij halverwege deze eeuw een net zero-situatie bereiken door ervoor te zorgen dat de uitstoot van broeikasgassen wereldwijd zo snel mogelijk daalt.

Partnership Carbon Accounting Financials (PCAF)
Een uniforme standaard waarmee de financiële sector gefinancierde emissies berekent en erover rapporteert.

Removalprojecten
Projecten die tot doel hebben om CO_2 op natuurlijke wijze uit de atmosfeer te halen. Deze projecten zijn noodzakelijk omdat het (ook op middellange termijn) niet mogelijk is alle CO_2-uitstoot tot nul te reduceren.

Science Based Targets (SBT)
SBT's onderbouwen de mate waarin en de snelheid waarmee emissies van relevante activiteiten moeten worden gereduceerd om bij te dragen aan een maximale wereldwijde temperatuurstijging van 1,5 graden.

SP
Sustainability Policy, ook wel duurzaamheidsbeleid

SSP
Specific Sustainability Policy, duurzaamheidsbeleid op een specifiek thema